

HARKA

TELEPÜLÉSKÉPI
ARCULATI KÉZIKÖNYV

HARKA TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

2017. OKTÓBER

Készítette: HARKA ÖNKORMÁNYZATA

FŐÉPÍTÉSZ

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	3
BEVEZETÉS	4
ÁGFALVA BEMUTATÁSA	5
ÖRÖKSÉGÜNK	7
Táji érték, tájkarakter	10
Tájvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek	11
TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK	13
Településkarakter	14
Történeti településrész	15
Átalakuló településrész	16
Lakóparkok	17
Beépítésre nem szánt területek	18
AJÁNLÁSOK	19
Történeti településkép	20
Átalakuló településrész	23
Lakóparkok	25
Utcák, közterek, közparkok	27
JÓ PÉLDÁK	28
RÉSZLETEK	30
IMPRESSZUM	31

BEVEZETÉS

Minden település egyedi, sajátos vonásokkal bír. Története és a táj, amelyben megszületett, olyan jellemzőkkel, megjelenéssel ruházza fel, amely megismételhetetlen. A települések identitása hozzájárul a helyi lakosok életminőségéhez és a gazdasági élethez egyaránt. A falu, a város egyedi arculata ismerős, családi légkört teremt az ott élőknek, az "ittthon vagyok" érzését adja. Az önazonos településkarakter az ide látogatók számára barátságossá, szerethetővé teszi a helyet - olyanná, ahová érdemes eljönni, és ahová szívesen visszatérnek.

A lakosságszám emelkedésének miatt új településrészek, új utcák és utcaképek alakulnak ki, melyeknél ajánlatos figyelembe venni az évszázadokon át kialakult és az egyes tájakra jellemző faluépítés hagyományait, így elősegítve falvaink arculatának kialakítását. A falvakban az épületek cserélődése, alapterületük bővítése, az életmód változással járó átalakulása természetes folyamat. Ugyanakkor, ha az új házak aránya túllép egy bizonyos mértéket, akkor a településrész, utca elveszíti a korábbi hangulatát. Ugyanez a folyamat játszódik le akkor is, ha a régi épületek felújítása során a hagyományos anyagok tűnnek el a homlokzatokról és helyüket új, a területre hagyományosan nem jellemző anyagok váltják fel.

Az identitás megóvása a település lakóin múlik, mindenkinek egyaránt. Keressünk harmóniát a meglévő értékek, adottságok, a kialakult kép és a modern igények, elvárások között annak érdekében, hogy a település élő és élhető maradjon. Vegyük figyelembe az összképet telekrendezéskor, egy-egy ház építésénél, átalakításánál, felújításoknál, kerítés építésénél, kertek kialakításánál, látható közművek elhelyezésekor. Az eredmény mindannyiunk életére hat.

A kézikönyv ehhez kíván segítséget adni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az ajánlott megoldásokat tartalmazó útmutatóval.

HARKA BEMUTATÁSA

Harka közel az országhatárhoz, Soprontól 3 kilométer távolságra fekszik. Életét számos tekintetben meghatározza elhelyezkedése: lakói közül sokan dolgoznak Sopronban vagy Ausztriában. A település látképének legerőteljesebb eleme a Soproni-hegység, mely nyugatról és északnyugaton, valamint északon Harkai-csúcs, más néven Kogelberg (a helyiek "Kagli"-nak nevezik). A magaslat természetvédelmi terület, nevezetes védett növénye a szártalan bábakalács.

A település neve feltételezések szerint az ősmagyar horka méltóságnévből és a Harka személynévből ered. Régészeti leletek tanúsága szerint a környék már a bronzkortól lakott terület. A község első okleveles említése 1245-ből származik. A 13. században IV. Béla megosztva két családnak adományozta a települést, melyek később Harkaynak nevezték magukat. 1429-ben Harka Sopron város jobbágyfalva lett, három évre rá telepítették be az első németeket. Az évszázadok során Harka több támadást szenvedett el: a 16. században előbb lánzséri vár ura, majd a török fosztotta ki, semmisítette meg a település egy részét, később Bocskai, majd Bethlen és II. Ferdinánd hadai dúlták fel a falut. A 17-18. század fordulóján ismét a Bécs alól menekülő törökök, majd a kuruc seregek vonultak át Harkán. A helyiek kitartásának köszönhetően a község mindannyiszor új életre kelt és fejlődött.

A 16. században országszerte teret nyert a reformáció: a lakosság nemsokára luteránus lett. Minden nehézség ellenére Harka folyamatosan fejlődött: a 17. század végére vásártartási joggal rendelkezett. A 18. század végére Harka gazdaságilag és kulturálisan is a környék egyik leggazdagabb települése volt. Nagy György 1783-ban alapította itt meg a "Harkai Nemesi Akadémiá"-t, mely országos hírnevet hozott a településnek. Nem sokkal később, 1787-ben evangélikus templomot emeltek. Ekkoriban – II. József népszámlálása alapján – Harkán 96 házban 221 háztartás működött, összesen 946 lakossal, akik túlnyomó többségben német nemzetiségűek és evangélikusok voltak. A falu gyakorlatilag egyutcás volt: a mai Nyéki utca és a hozzá csatlakozó Soproni út rövid V-je mentén sorakoztak a házak. A szalagtelkeken a házak oldalhatáron álló, utcafronthoz illeszkedő módon, az utcára merőleges tengellyel épültek. A környékbeli falvak bevett szokása szerint az oromfalukkal az utca felé forduló házak mögé toldták a szükséges bővítéseket és a gazdasági épületeket. A telkek hátsó részén veteményeseket és gyümölcsöskerteket gondoztak. A falu központjában állt a katolikus templom, a Sopronban vezető út mellett az evangélikus templom. A statisztikus tudós Vályi András szerint Harka „határja jó termékenységű, terem búzája, árpája, bora jó, vagynak erdeji is”.

A 1809-ben nagy tűzvész tombolt a faluban, ami átszabta a Harka képét: a szalma- és nádtetős házakat rohamléptékben pusztította el a tűz az északi oldalon, csak a paplak és a templom maradt meg. A tűz után Harka megújult, kulturális élete is további lendületet kapott, kórusai már a 19. században országos hírnévre tettek szert. 1881-ben Liszt Ferenc így köszöntötte a falu férfikarát: "Uraim, Önöknek arany van a torkukban". A kórus mellett fúvószenekarok, olvasóköri, színházi körök is működtek, 1896-ban millenniumi emlékművet emeltek.

Az 1881-es népszámlálás szerint Harkán 178 ház állt, lakóinak száma mintegy 1066 fő, melynek túlnyomó többsége (96 %) német anyanyelvű volt. Ennek tükrében nem csoda, hogy az 1921-es népszavazáson Harka az Ausztriához tartozásra voksolt, de a szavazás összesített eredményeként a falu magyar terület maradt. Az 1941-es katonai felmérésen láthatjuk, hogy Harka kiterjedésében nem változott a korábbiakhoz képest: továbbra is a mai Nyéki utca és a templom körüli rész alkotta a falut, nincsen keresztutca. A II. világháború alatt a faluban munkatáborot létesítettek, az ide deportált zsidókkal együtt a falu lakosságát is kivezényelték árokásásra. Az 1800 munkaszolgálatosból mintegy 650 halt meg itt.

1946. május 12-én telepítették ki az összeírásban szereplő harkai németeket, majdnem 700 főt; helyükre új családok költöztek a Rábaközéből, az Alföldről és Erdélyből. Mindez a falu arculatára jelentős hatást gyakorolt: az addig német nemzetiségi hagyományok szerint kialakult faluba érkezők hozták a saját szokásaikat. 1947-ben a falu nevét erőltetetten Magyarfalvára változtatták, a helyiek tiltakozása ellenére a Harka nevet csak 1990. április 1-jével kapták vissza.

1949-ben határ- és aknazáratat telepítettek a községtől nem messze húzódó határ mentén. A határközeli helyzet a falu elzártságát hozta magával, fejlődése megrekedt. A falu újabb fellendülése a szocializmus hanyatlásával kezdődött. Az 1980-as évektől kezdve napjainkig több utcasort nyitottak meg, igen sok új ház épült és épül ma is. Az ideköltözők száma folyamatosan növekszik: 1990-ben 1000-en laktak itt, a KSH 2015-ös adata szerint már 2003-an. A lélekszám lendületes növekedése új területek belterületbe vonását, új lakóterületek kijelölését, új lakóházak tömeges építését hozta magával. A legújabb ezek közül a Nyéki utcától nyugatra fekvő, 2008-tól beépülő kertvárosi rész, az ún. „Alpesi lakópark”. A lakosság zöme Sopronban vagy Ausztriában vállal munkát, a mezőgazdaság csak kiegészítő tevékenységként jellemző. A falu jelenleg Ágfalvával tartozik egy körjegyzőségbe, egy evangélikus és egy római katolikus temploma van.

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az épített környezet értékei

Harka igazi településképi értéke nem egyes elemeiben, hanem az összképben rejlik. Kevés hagyományos lakóház maradt fenn, nincsenek tipikusan csak és kizárólag Harkára jellemző, különleges épületek, de a házak térbeli elrendezése a tájban, illeszkedése a környezetébe egyedi és karakteres.

Harka legnagyobb arculati erőssége a táj hangulata, az épületek és kertjeik elhelyezésének falusias, szelíd dinamikája. Ezért érdemes az új beépítéseket jó arányérzékkel, a kialakult léptékhez illesztve megvalósítani.

Műemlék, műemlékegyüttes

Szent Péter és Pál római katolikus templom

A templom magja Árpád-kori, napjainkban is őrzi román és gótikus stílusú részleteit, de mai épület jelentős része a 18. században, barokk stílusban épült. A templomot már 1309-ben már említik az oklevelek. E korból való a félköríves apszis, a déli homlokzaton a csúcsíves ablakok és a pálcátagos kőkeretes ajtó.

A támpillérek már a barokk átépítés következményei: rendeltetésük, hogy a templom falai elbírják a 18. században kialakított dongaboltozatot.

A csillagos eget idéző freskó a soproni Stornó Ferenc alkotása a 19. század végéről: a templomot őrző két szentet - Szent Pétert és Szent Pált - ábrázolja. A templomban ezen kívül négy értékes olajfestmény is található, kettő Dorffmaistertől.

Műemléki védettség alatt nem álló értékek

Evangélikus templom

A falunak 1571-től volt evangélikus lelkésze: ekkor az egész község evangélikus volt, az egyetlen (a mai műemlék katolikus) templomot az evangélikus gyülekezet használta. Az 1600-as évek második felében Harka a rekatolizált Nyék filiája lett, ekkor visszavették a templomot a katolikusok. Az evangélikusok ezután egészen az 1781-es Türelmi Rendeletig csak titokban gyakorolhatták vallásukat. Ezután kezdtek új, saját templom építésébe, mely ekkor csak egy udvarban, másrészt torony nélkül épülhetett meg.

A templomot 1787. augusztus 12-én szentelték fel, 1819-ben kapott orgonát. 1827-ben emelettel toldották meg, és ekkor épült a templom előtt álló paplak is. A 42 méter magas tornyot az épület 100 éves jubileumára, 1886-ban építtette a gyülekezet. A tornyot 1937-ben renoválták, ekkor kapta a mai alakját és 37 méteres, végleges magasságát.

Millenniumi emlékmű

A katolikus templom mögött, a Hősi emlékművel szemben, beton alapon álló műkő obeliszk, rajta felirat: „Magyar hazánk ezer éves fennállásának emlékére 896 – 1896”. 1896-ban állították.

Hősi emlékmű

Sopronból Harkára vezető út mellett. Az I. világháborúban elesettek emlékére állították 1923-ban, majd a II. világháború után elhelyezték rajta az újabb hősi halottak névsorát is.

Természetvédelem alatt álló területek

Harka területét érinti a Soproni Tájvédelmi Körzet, mely a Harkától nyugatra található erdőterületeket fedi le. A terület országos védettség alatt áll, emellett az országos ökológiai hálózat magterületei közé tartozik, valamint Natura 2000-es terület. A Soproni-hegység kristályos őskőzetén savanyú erdőtalajok alakultak ki, melyeken mészkérülő gyertyános-tölgyes valamint nyugat-dunántúli bükkös erdőtársulások az őshonosak, de emellett nagy kiterjedésű fenyveseket is telepítettek, melyek mára szintén táji értéket képviselnek.

A közelben található az Istenszéke kilátóhely, ahonnan szépen rá lehet látni a Harkai-fennsíkra és a belőle kiemelkedő csarabos Harkai-csúcsra (Kogelberg), amely szintén védett terület és az országos ökológiai hálózat része. Különleges értéke a területnek a szártalan bábakalács. A Harkai kúp felhagyott gneisz kőfejtője szintén védett földtani szelvény.

A településtől délre, szántóföldek közötti területen találhatóak kis kiterjedésű, lápos területek, melyek hazánkban ex lege védettséget élveznek. Ezen a területen hegylábi láprétek alakultak ki, melyek szintén számos védett növényfajnak adnak otthont.

Harka területe érintett az Országos Területrendezési Tervben meghatározott, „tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek” övezettel.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Látkép, kilátópont

- Utcakép: Nyéki u. polgármesteri hivattal szemközi utca részlet.
- Falu látképe: a Jezsuita-földek déli részéről elénk táruló látvány HRSZ 057/12

Tájképi egyedi tájértékek

- Harkai Nagy rét: Harkától délre fekszik, közvetlenül a határ mellett. HRSZ 02/75; 02/76; 0118/13; 0118/14; 0118/15, Természetes vízfolyás melletti rét, ivóvíz biztosítás, élőhelyként funkcionál.

Legelő

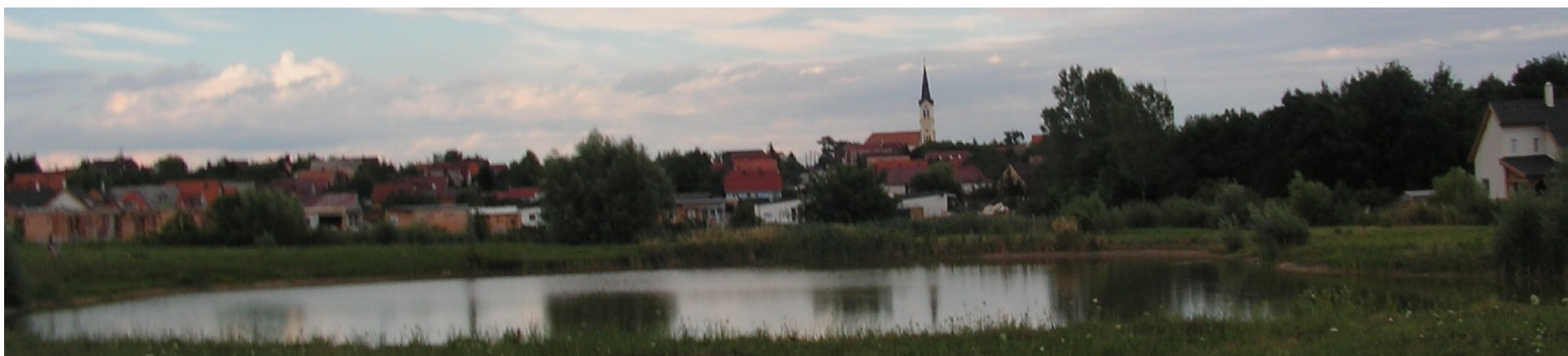
- Fás legelő: Jezsuita-földek északi része HRSZ 057/1, Gyepterület, fák, cserjék nem találhatóak a területén, extenzív legelőként hasznosított.

Vízfolyás

- Gida-patak: Brandmajori lakópark mögött közvetlen északra HRSZ 054/2b; 054/1; 047/51; 053; 047/50

Épületek

- Határőrség: Nyéki út Kecske-patak felőli részén áll. 200 fős laktanya, 1952 ben kezdték el építeni.
- Magtár: Nyéki u. 37. szám alatti telek kertje.
- Mázsház, hídmérleg: Nyéki út és Keresztúri utca sarkán.
- Régi sorház, cselédházak: a Nyéki út és a Sport út sarkán, három-négy darab házból áll, melyek egy közös udvart vesznek körül, kertjében idős fa áll.

Emlékművek

- Kopjafa: A harkai katolikus templom előtti téren áll. Fából készült emlékoszlop, és előtte egy kő emlékmű, mögötte nagyobb méretű, egészséges tuják találhatók, A település 750. fennállása alkalmából állították fel a kopjafát 2001-ben.
- Trianoni faragott emléktábla: Harka, az Önkormányzati hivatal előtt. Faragott Nagy Magyarország forma márványból, az 1921-es népszavazás évfordulójára adományozták a községnek. 2002-ben emelték.

Építmények

- Gida-pataki tó duzzasztó gátja: A harkai szennyvíztisztító telep mellett nyugati irányban. HRSZ 054/2b
- Katonai őrtorony: szöglet földek keleti részén áll. HRSZ 078
- Kőhíd: a Nyéki úton a Kecske-patak felett átívelő híd. Kövekből és téglákból építették, alatta folyik a Gida-patak, közúti forgalom számára fenntartott.
- Kút: Soproni úti evangélikus templom kertje. Téglából épített kút, boltíves tetővel.

Temető

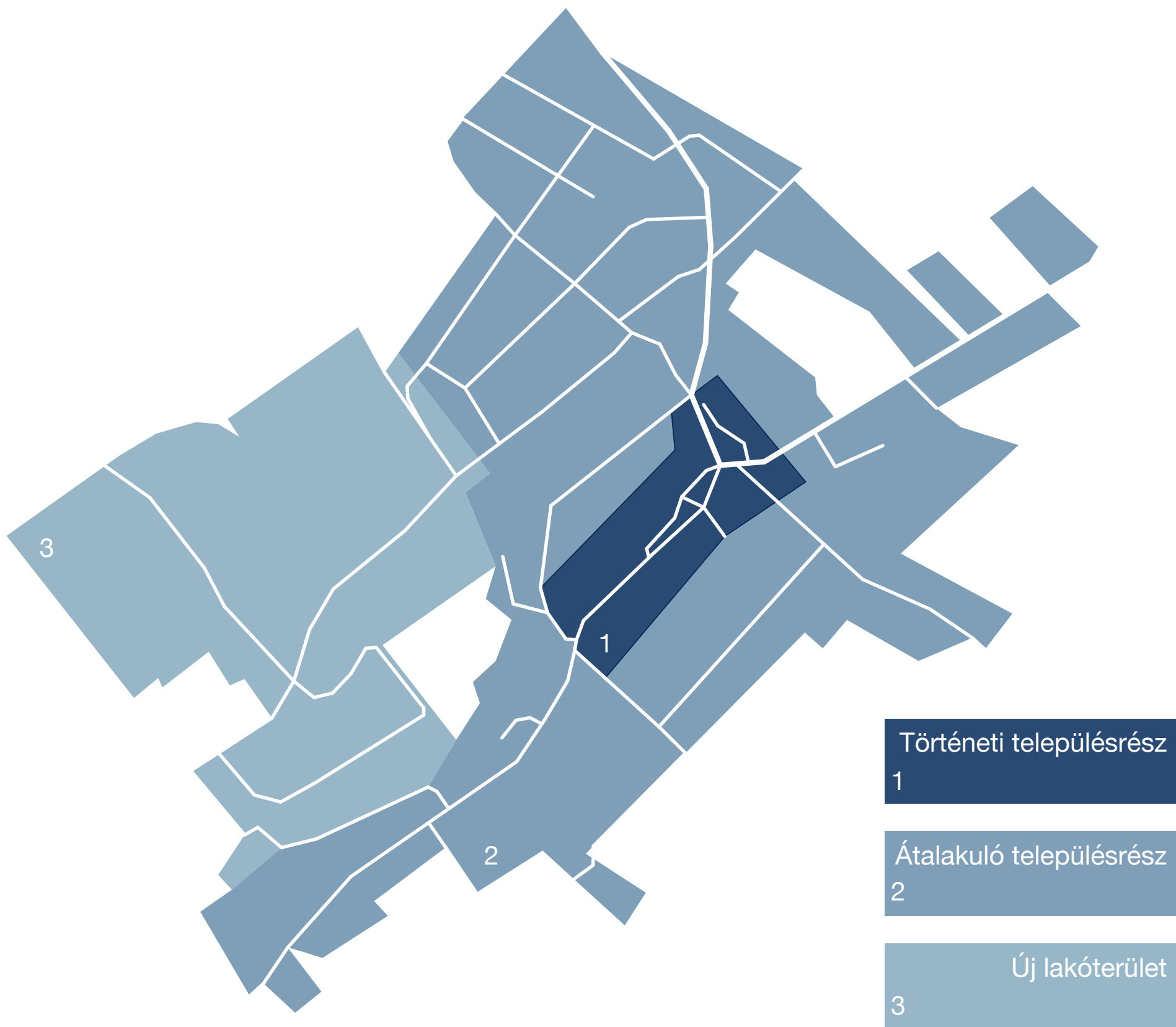
- Régi német temető: az Alpesi és Gyopár utca sarkán

Út

- Földút: a katolikus templommal szemben, a Nyéki úttal párhuzamos útszakasz. Földút, egyik felén idős, egészséges lucfenyők, a másikon lakóépületek, kis közúti forgalom alatt áll.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

TELEPÜLÉSKARAKTER

Általánosságban Harkán a falusias beépítés a jellemző, kivéve az új lakóparkban. Az utcák szélesek, az úttestet általában széles gyepsáv határolja, melyben a gyakran burkolatlan vízelvezető árkok is húzódnak.

Harkán a most épülő alpesi lakóparkot leszámítva rendkívül intenzív az utcafásítás, az utcai növénytelepítés. A viszonylag széles szabályozási szélességű, árkokkal tagolt utcákon ez szinte kötelező elem, de a keskenyebb, árok nélküli, vagy az utcaképből nem meghatározó árkokkal rendelkező utcákban is hasonlóan intenzív utcai zöldfelülettel találkozhatunk. Alkalmazott növényfajok tekintetében igen széles a választék: gyakoriak a fenyők és a tuják, de akadnak gyümölcsfák, őshonos lombos fák és érdekes exóták is (pl. selyemakác).

Az élénk domborzat és az országos átlagnál jóval több csapadék miatt is fontos szerepet kapnak az út menti vízelvezető árkok. Funkciójuk ellátásán túl meghatározó szerepet kapnak az utcaképből, gyakran az utca mindkét oldalát szegélyezve. A gyakran mély és széles árkok tagolttá teszik az utcaképet, melyet az árkok mentén megjelenő növénytelepítések tovább színesítenek.

A közlekedési felületek anyaghasználata nem túl változatos: a szilárd burkolat többnyire aszfalt, ritkább esetben beton. Néhány utcában nincs szilárd burkolat, itt földút vagy makadámút található, járda nélkül. Az utak minősége átlagos, balesetvédelem szempontjából megfelelő. Járdák nincsenek mindenhol, gyakori a vegyes (autó-gyalogos-kerékpáros) közlekedés az utakon. Szintén jellemző a nem összefüggő vonalvezetésű járda: sokan magánereiből építettek járdát a kerítésük elé, árok nem. A kocsibejárók kialakítása egyedi: előfordul aszfalt, beton, műkő, díszkő, gyepesített, kavicsos, földes stb.

Faluszerte gyakori a légvezetékek alkalmazása: látványuk sok helyen zavaró.

Történeti településrész

A Nyéki utca nevezhető Harka legrégebbi beépített területének. A mai Nyéki utca orsósan kiszélesedik: az utca hossz tengelyében elnyúló, hosszú térségen, a község szívében, egy kis dombocskán építették fel az Árpád-kori eredetű templomot. A térség ma parkosított: a széles zöldsáv elválasztja egymástól az utca két oldalának házsorait, és elágazik körülötte az úttest is. A fák és a tág tér látványa határozza meg az utcaképet, melyhez két oldalról csatlakozik a barátságos falusias házak nyugodt ritmusa.

A telekosztás jellemzően szalagtelkes, a dombvidéki településekre jellemző beépítési móddal. A beépítés falusias jellegű, oldalhatáron álló, utcafronthoz illesztett. A házak földszintesek, alaprajzuk és tetősíkjaik vonalvezetése egyszerű. A tetők formája nyeregtető, kontyolt és csonkakontyolt tető, valamint a kockaházaknál sátortető. Egykor az utca vonalára merőleges tengellyel épített, oromfalas, nyeregtetős házak sora állt itt, mára néhány példa maradt belőlük. Az újabb építésű házak zöme megtartotta az utcára merőleges elhelyezést, de találunk kockaházakat, és az utcával párhuzamos tengelyű házakat is.

A földszintes házak elvétele találunk alacsony kétszinteset, a tetők hajlásszöge 25-45 fok között változik. Viszonylag ritka a feltűnő tetőtér-beépítés.

Átalakuló, új településrészek

Nyéki utca és Soproni utca újabb, a történeti résztől távolabb eső részei, Határőr utca, Keresztúri utca, Sport utca, Ibolya utca, Rét utca, Alpesi utca, Fenyves utca, Szeder utca, Mező utca, Gyopár utca, Patak utca, Nyulas utca, Domb utca

Harkán az utcák vonalvezetése ritkán egyenes, a domborzat miatt íves, kanyargó, utcák jellemzőek. A több dombra települt községen az utcák jó része nem párhuzamosan fut a szintvonalakkal, hanem emelkedik, lejt. Egy ilyen az utcának nagyon eltérő utcaképe van az eltérő irányokból: fentről lefelé folyamatosan szűkülő, lentől felfelé folyamatosan táguló térélményt ad. Ha ez az utca még ívesen is fut, a térélmény tovább fokozódik, a látvány folyamatosan változó, dinamikus. Ebben a látványképbe szelíden, a legtöbb helyen zöldövezeti átmenettel simulnak bele az épületek.

A földszintes vagy legfeljebb alacsony kétszintes házak telepítése falusias, oldalhatáron álló, magasságuk legfeljebb 4,5 m. Kivétel nélkül magastetősek, tetőformájuk viszonylag egyszerű, nem összetett. Néhol kis előkert és hosszú oldalkert, valamint hátsókert veszi körül őket.

A kertek szinte mindig ápoltak, gondozottak. A látható részeken többnyire virágoskerteket ültettek, gyakori az épületek előtti zöldsáv beültetése különböző díszítő lágy- és fásszárú növényekkel.

A kerítések áttörtek, alsó részük lehet falazott vagy kőből rakott, egyébként gyakori a fa- és a fémkerítés.

Lőtér utca, Alpesi utca, Borostyán körút

A település legújabb része, övezeti besorolása kertvárosi lakóterület, ami szabadon álló beépítési módot, 30 %-os beépíthetőséget és 4,5 méteres építménymagasságot engedélyez. A szabályozásból eredő látvány karakteresen elüt a falu többi részétől.

A lakóparkban a telekszerkezet és a beépítési mód is hektikus, a településrész szerkezete méhsejtszerű, a történeti, organikus településformára utaló jegyeket viseli magán, mindazonáltal modernebb beépítési formákkal.

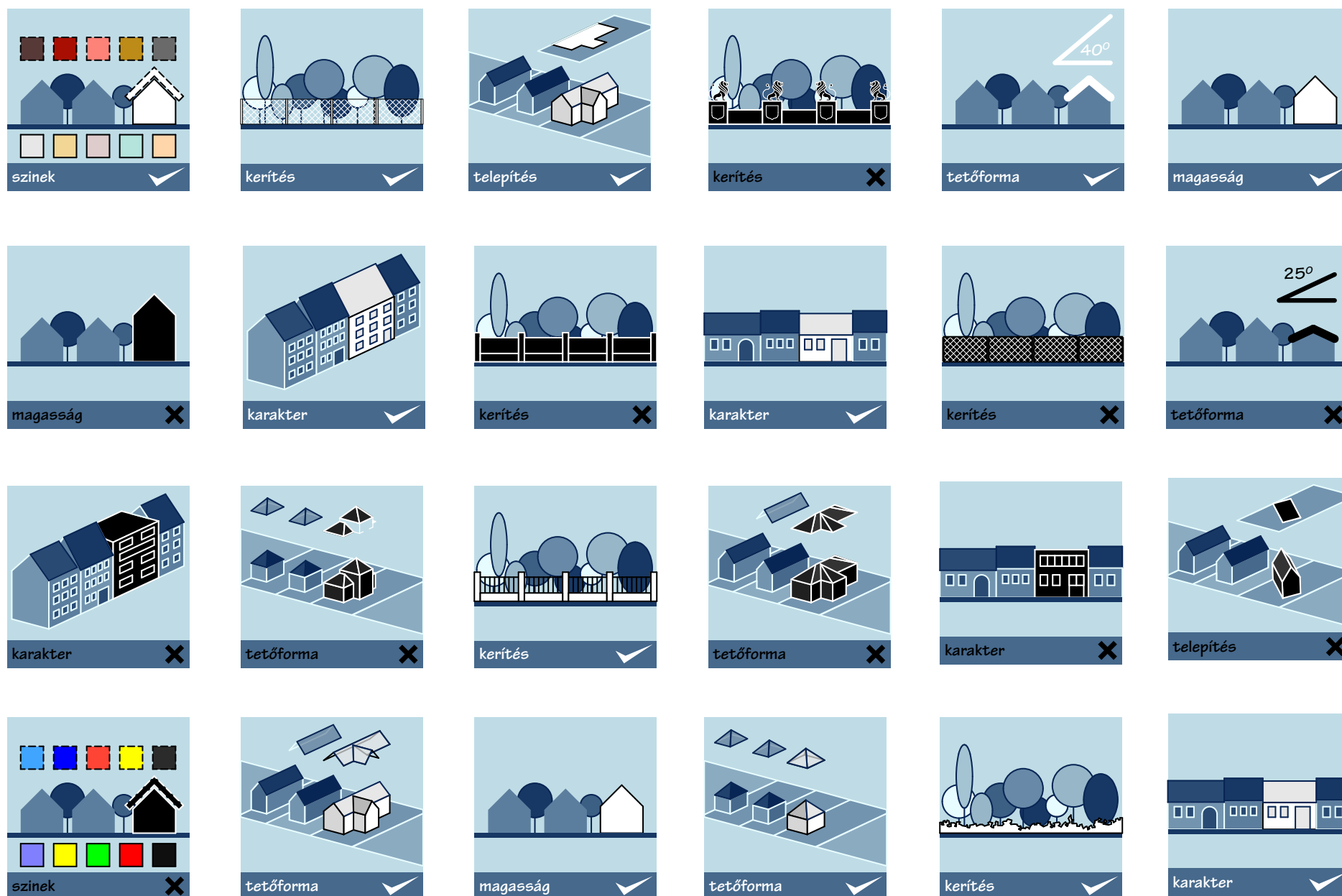
Beépítésre nem szánt területek

Harka beépítésre nem szánt területei nagy arányban csökkentek az elmúlt 30 évben. A lélekszám erőteljes növekedése újabb és újabb szántók, rétek és kertek belterületbe vonását tették szükségessé.

Harka beépítésre nem szánt területein sok táji értéket találunk, melyek közül nem egy már hivatalos természetvédelem alatt áll. Kiemelendő azonban, hogy még mindig számos olyan érték van a falu határában, melyet érdemes megóvni, Harka arculatának, egyediségének megóvása érdekében. Ilyen érték például a hivatalos védelem alatt nem álló terület a harkai fás legelő, vagy az Istenszéke és az innen nyíló látkép. Ki kell emelni azt is, hogy a falu egyedi karakteréhez hozzájárul a környező mozaikos, változatos táj, amelynek részét képezik a lakott területeket körülölelő mezőgazdasági területek (szántók, rétek, legelők, szőlők) is.

AJÁNLÁSOK

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Történeti településkép

Telepítés

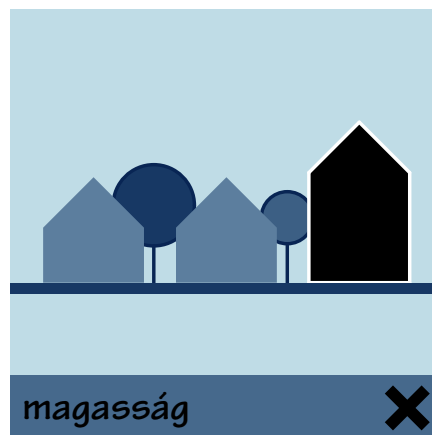
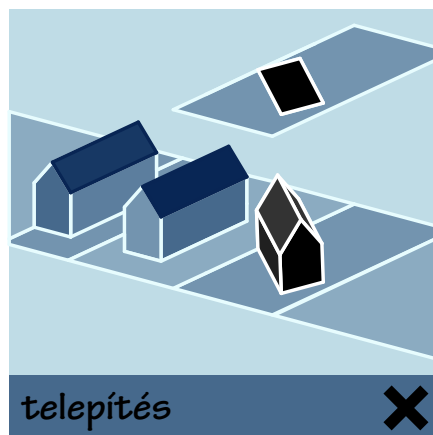
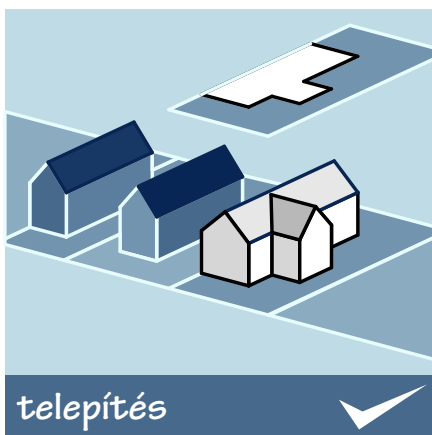
A történeti részen az utcák arculatához leginkább a telekhatárra és utcafrontra telepítés illeszkedik. A régi épületek többnyire oromfalukkal az utca felé fordulnak, de mivel kevés igazán régi épület áll az utcában, ezért az épületek utcategellyel párhuzamos elhelyezése sem kirívó. Ezzel együtt ajánlott az utcára merőleges elhelyezés

Magasság

Ezen a területen jobbra alacsony, földszintes épületek állnak, ezért ajánlott az új házak magasságát ehhez igazítani. A maximális épületmagasság 4,5 m.

Tornácok

A hagyományos harkai házakhoz nem csatlakozik tornác, látható homlokzaton nem ajánlott a hozzáépítés.

Tetőhajlásszög

A tető hajlásszöge oromfalas épületeknél ajánlottan 40-45 fok, sátoztetősöknél 30-35 fok. A 25 fok alatti hajlásszögű tető nem illeszkedik az összképhez, ugyanígy a lapostető, vagy az alpesi módon meredek tető sem.

Tetőforma

Ajánlott a nyeregtető alkalmazása. Kerülendő a bonyolult, összetett tetősíkok használata, valamint a kiugró tetőablak.

Szín

Falszínéknél ajánlott a környezetéből nem kirívó, világos színek használata. Leginkább a halvány földszínek használata jellemző. Kerülendő az élénk, rikító színek, illetve a sötét színek használata. Tetőszíneknél jellemzőek a terrakotta és a barna különböző árnyalatai.

Ajtók, ablakok

Ablakcserénél ügyeljünk arra, hogy az új ablak nem üssön el a környező házak ablakaitól. Érdemes fa ablakokat beépíteni. Az ablakok árnyékolására zsalut vagy redőnyt használjunk. Redőny beépítésénél ajánlott a falba rejtett redőnytök választása. Az utca felől látszó bejárati ajtó esetén ajánlott a viszonylag egyszerűbb, nem túldíszített fa ajtók beépítése.

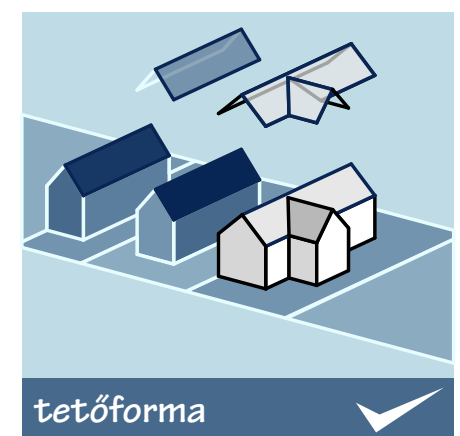
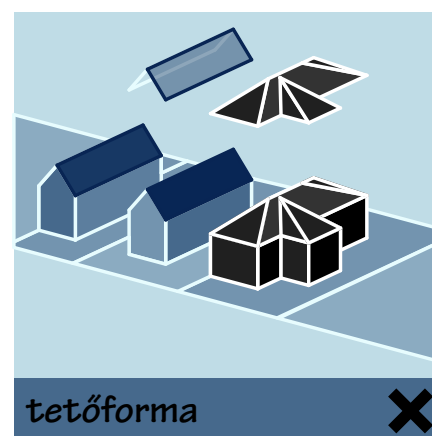
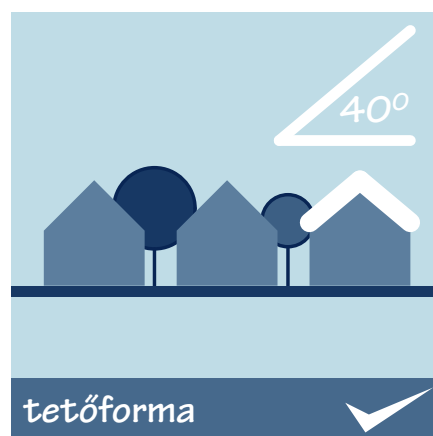
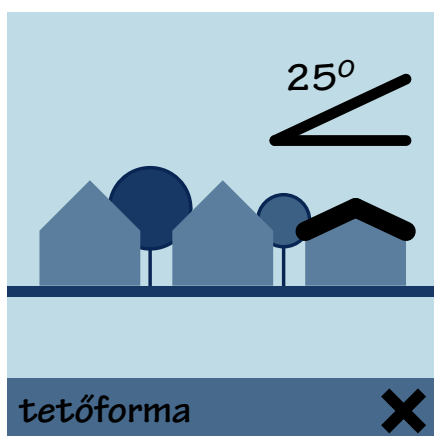
Ajánlott az ablakok kereteit az ajtóhoz hasonló színűre festeni. A fehér a legelterjedtebb a környéken. A redőny, zsalu színe illeszkedjen a nyílászárók színéhez.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A házak homlokzatai vakoltak. Homlokzattól élesen elváló lábazat esetén ajánlott a terméskő alkalmazása. Kerüljük a túlzott díszítést.

Részletek

A régi házak tetejét hagyományos kerámiacseréppel borították. Tetőcserénél, felújításnál törekedjünk arra, hogy a régi cseréphez hasonló típusú és színárnyalatú cserepet válasszunk.

A látvány tekintetében rendkívül zavaróak a légkábelek, földbe süllyesztésük lenne a legszerencsésebb.

Az utcaképben hangsúlyosan megjelenő árkokat célszerű természetes, természetközeli állapotban alkalmazni. A kibetonozott árkok felszíni vízelvezetése gyors, vízelnyelő képessége igen csekély, emellett az utcakép esztétikai élményét nem emelik. Szép példa, ha az árkokat áthidaló autó és gyalogosbejárók is természetes anyagokból épülnek.

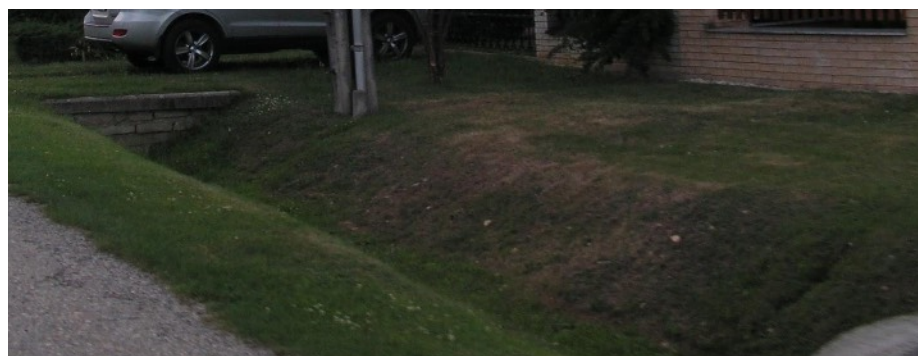
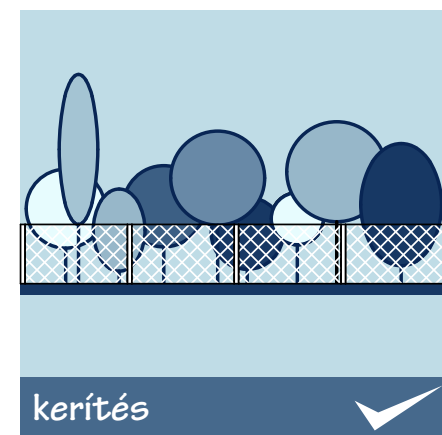
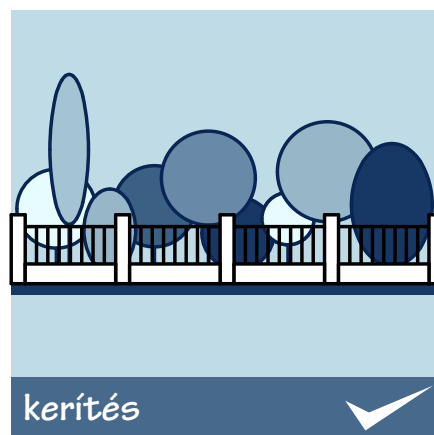
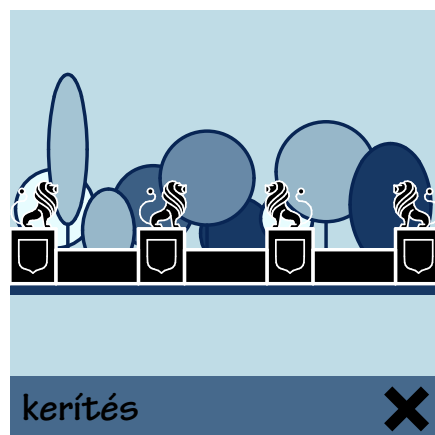
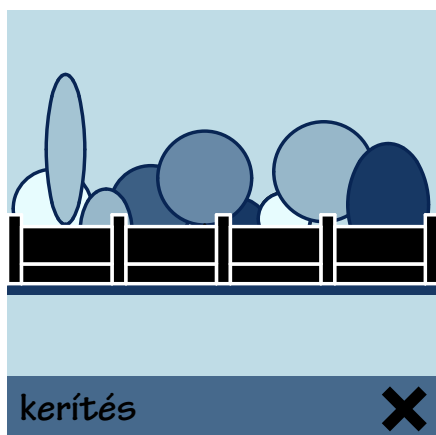
Amennyiben támfal kialakítása szükséges, ajánlott azt kőből, műkőből, lépcsősen kialakítani.

Kerítések, térfalak

A történeti részen hagyományosan zártabbak az udvarok, ezért elfogadott a zártabb kerítés. Ajánljuk, hogy a kerítés természetes anyagokból készüljön (terméskő, fa), tömör kerítésnél a magasság lehetőség szerint ne haladja meg a 2 métert.

Kertek

A kertek hagyományosan többcélúak: gyümölcsös, háztáji kiskert zöldségessel és akár baromfiakkal, mindehhez a ház közvetlen közelében gyakran virágoskert csatlakozik. Az összhang miatt tanácsos elkerülni a geometrikus díszkertek kialakítását. Gyümölcsfák tekintetében ajánlott az őshonos fajokat ültetni. A ház elé, a közterületre kiültetett cserjék közül igen elterjedt a fagyal, fák telepítése esetén ajánlott őshonos fajok, akár gyümölcsfák használata.

Átalakuló, új településrészek

Telepítés

A házak itt is jobbra oldalhatáron állnak, de nem feltétlenül igazodnak az utcafronthoz, gyakran kis előkert választja el az épületet a járdától. Kerülendő szabadonálló vagy az utcafronttól távoli elhelyezés. Különösen fontos ügyelni az utcák külső ívére: az itt álló épületek hangsúlyosabban jelennek meg az utcaképben, ezért elhelyezésük, kialakításuk nagyobb jelentőséggel bír.

Magasság

A földszintes sátoztetős házak és ormfalas házak mellett egy- és kétszintes, gyakran utcára merőleges gerincű, magastetős házak épültek itt, néhány típusházzal vegyesen. Az új beépítések magasságát az illeszkedés szabályainak megfelelően a környező házak magasságához javasolt igazítani. A maximális beépítési magasság 4,5 m.

Tetőhajlásszög, tetőforma

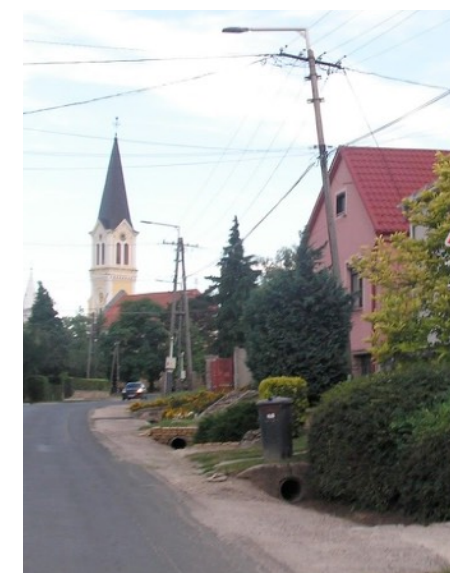
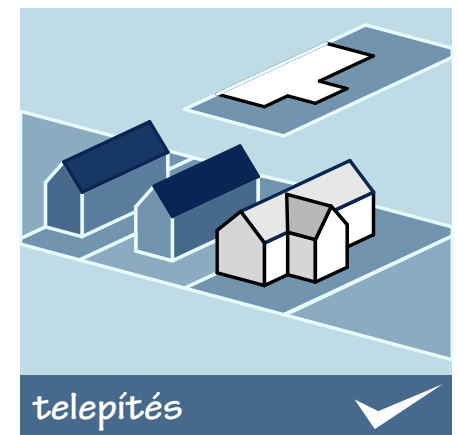
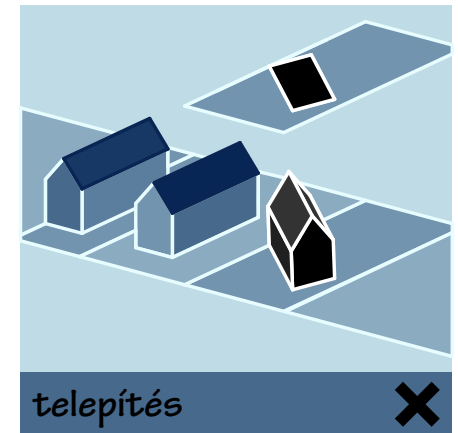
Az épületek kivétel nélkül magastetősek. Többnyire egyszerű nyeregtetős, esetenként kontyolt, csonkakontyolt tetős épületek állnak itt, ritkábban sátoztetős. Az alaprajz és a tető viszonylag egyszerű. A sátoztetők tetősíkjainak hajlásszöge 25-35 fok közötti, a nyeregtetőké 35-45 fok között változik. Kerülendő a környezetétől elütő, összetett, többszintes tetőszerkezet kialakítása, a lapostető, valamint a kutyaház-szerű, kiugró tetőablakok halmozása. -

Szín

Színválasztás előtt nézzünk körül az utcában, milyen színeket használnak a szomszédok. Falszíneknél ajánlott a környezetéből nem kirívó, világos színek használata. Leginkább a halvány földszínek használata jellemző, de előfordulnak pasztellszínek is. Kerülendő az élénk, rikító színek, a "fagyiszínek", illetve sötét színek használata. Tetőszíneknél jellemzőek a terrakotta és a barna különböző árnyalatai, ritkábban más sötét földszínek.

Tornácok

A helyi, falusi építészetben nincs különösebb hagyománya a tornácnak, de az újabb építésű részeken találkozhatunk szép példákkal is. Ha tornácot építünk, akkor javasolt azt nem az utcafronton kialakítani, hanem inkább az oldalsó-hátsó traktuson. Így a tornác beleolvadhat a meglévő utcaképek dinamikájába. Ajánlott a faszervezet alkalmazása, falazás vagy acélszerkezet helyett. A tornác fedésére ne használjunk hullámpalát.

Ajtók, ablakok

Ablakcserénél ügyeljünk arra, hogy az új ablak nem üssön el a környező házak ablakaitól. Érdemes fa ablakokat beépíteni. Az ablakok árnyékolására zsalut vagy redőny használjunk. Redőny beépítésénél ajánlott a falba rejtett redőnytök választása. Az utca felől látszó bejárati ajtó esetén ajánlott a viszonylag egyszerűbb, nem túldíszített fa ajtók beépítése.

Ajánlott az ablakok kereteit az ajtóhoz hasonló színűre festeni. A fehér és a barna különböző árnyalatai a legelterjedtebbek a környéken. A redőny, zsalu színe illeszkedjen a nyílászárók színéhez.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A környező házak többnyire vakoltak, lábazatuk lehet terméskő, téglavagy vízálló módon falazott. A vakolat kialakítása általában egyszerű, habár néhány épületnél láthatunk szolid mintázást, színezést. Az oromfalak többnyire falazottak, néhol látható fa oromfal is.

Részletek

Tetőfedő anyag tekintetében ajánlott az egyszerű kerámia cserép, a környező házakon alkalmazotthoz hasonló színben.

Mindenképpen ajánlott a vízvezető árkok fenntartása, az adott utcában kialakult módon. Az utcaképben hangsúlyosan megjelenő árkokat célszerű természetes, természetközeli állapotban alkalmazni. A kibetonozott árkok felszíni vízvezetése gyors, vízelnyelő képessége igen csekély, emellett az utcakép esztétikai élményét nem emelik.

A látvány tekintetében rendkívül zavaróak a léghébelek, földbe süllyesztésük lenne a legszerencsésebb.

Amennyiben támfal kialakítása szükséges, ajánlott azt kőből, műkőből, lépcsősen kialakítani.

Kerítések, térfalak

Ezen a településrészen a kerítések gyakran áttörtek, nem fogják le és nem uralják el a látványt. Egyszerűen betöltik térelhatároló szerepüket. Elterjedt a részben falazott kerítés, fával vagy fémmel kiegészítve. Áttört kerítés javasolható, tömör kerítés csak fából vagy kőből és max. 1,60 m magasságig. A kialakult képhez jobban illenek az egyszerűbb formák. Kerülendő a tömör kerítés, illetve a drótháló.

Kertek

A kertek itt is többcélúak: gyümölcsös, háztáji kiskert zöldséggel és akár baromfiakkal, mindehhez a ház közvetlen közelében virágoskert csatlakozik. Az összhang miatt tanácsos elkerülni a geometrikus díszkertek kialakítását. Gyümölcsfák tekintetében ajánlott az őshonos fajokat ültetni.

A ház elé, a közterületre kiültetett cserjék közül igen elterjedt a fagyal, fák telepítése esetén ajánlott őshonos fajok, akár gyümölcsfák használata. Szépen hatnak a kerítés elé vagy az ablakba kihelyezett virágládák, akár a kerítés oszlopainak tetejére is helyezhetünk cserépkaspót.

Telepítés

A legújabb településrészen szabadonálló beépítés jellemző. Szerencsés, ha az újonnan épülő házat úgy helyezik el, hogy ne lógjon ki a szomszédok házai által rajzolt sávból. Harka íves vonalvezetésű utcái esetében különösen fontos odafigyelni az utca ívéhez illesztésre, valamint arra, hogy az ívbe épülő házak az út hajlása miatt hangsúlyosak a látványban, ezért kerülendő ezeken a részeken a környező épületeknél nagyobb ház építése.

Magasság

Jobbára földszintes és földszint+emeletes vagy tetőtér-beépítéses családi házakat találunk ezen a területen. Az újonnan épülő házak magassága célszerűen ezekhez a meglévő házakhoz igazodjon.

Tetőhajlásszög, tetőforma

A tetőforma változatos, az egészen egyszerű tetőktől kezdve az összetett sátor- és kontyolt tetőkön és félnyereg tetőkön át a lapostetőig. Ajánlott az épülő házak tetőformáját a környező házakhoz igazítani. Tört formájú tető is alkalmazható.

Szín

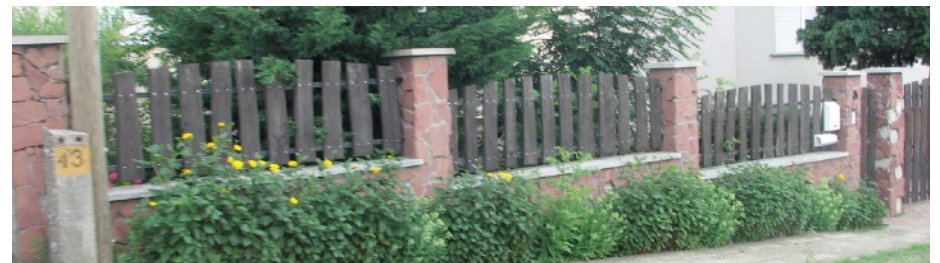
Színválasztás előtt nézzünk körül az utcában, milyen színeket használnak a szomszédok. A falfestésnél többnyire halvány, meleg tónusú színeket alkalmaznak, de néhol előfordulnak a mediterrán módon kicsit élénkebb, de nem rikító meleg színek. A háztetők színválasztása többnyire a terrakotta-meleg barna skálán mozognak, de néhol más, sötét földszíneket is láthatunk. Ajánlott a környezetéből nem kirívó színek használata. Kerülendő a környező épületektől nagyon elütő színek alkalmazása.

Ajtók, ablakok

Ajánlott a környező házakhoz illő stílusú nyílászárók használata. A keretek, ajtók, kapuk színét ajánlott az utcában használatos színekhez igazítani. A leggyakrabban használt színek a fehér és a sötétbarna. Ajánlott a redőnytokok rejtett kialakítása, előnyösen hat az utcaképre a zsalus árnyékolás.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A homlokzatkialakítás igen változatos, de alapvetően jellemző a vakolt homlokzat. Új házaknál ajánlott ezt követni.

Részletek

Az utcaképnek a lakóparkban is része a széles útkeresztmetszet, valamint az utakat kísérő árok. Járdát nem alakítottak még ki. A kocsifeljárók, házbejáratok burkolása egyéni, ennek megfelelően igen változatos (díszkő, beton, aszfalt stb.).

A helyi csapadékviszonyok miatt a lakóparkban is célszerű kialakítani illetve fenntartani a vízvezető árkokat, a falu többi részéhez hasonló, nyitott, gyakran füvesített formában. A kibetonozott árkok felszíni vízvezetése gyors, vízelnyelő képessége igen csekély, emellett az utcakép esztétikai élményét nem emelik.

Amennyiben támfal kialakítása szükséges, ajánlott azt kőből, műkőből, lépcsősen kialakítani. A területen jelenleg alig találunk utcafásítást. Javasolt az utak és a közművek teljes kialakítása után az utcák fásítása, a falu többi részéhez hasonlóan.

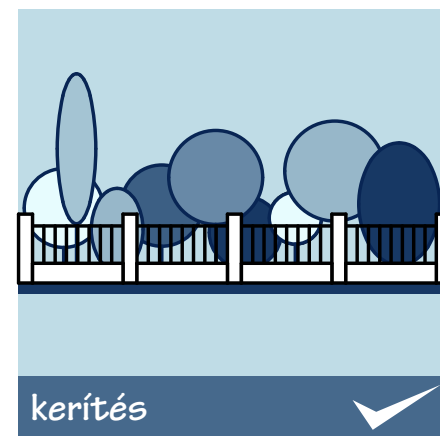
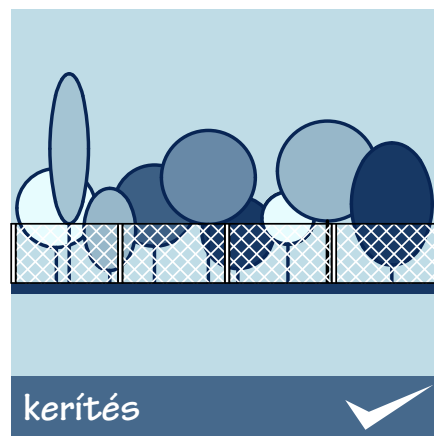
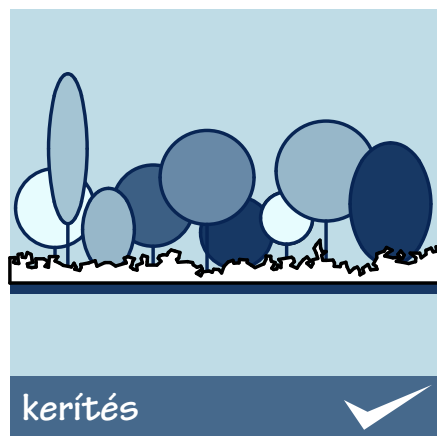
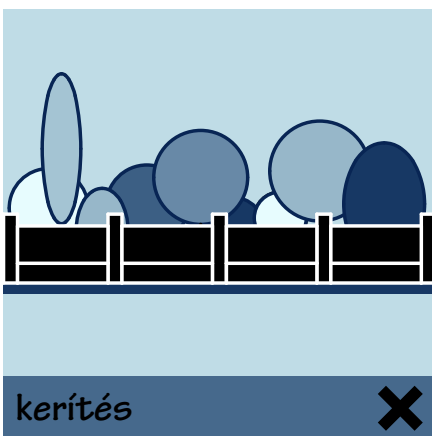
Kerítések, térfalak

Sokféle kerítést találunk a területen: kőből vagy téglából épült, falazott, félig falazott, csak fából épült, sövénykerítés, kovácsoltvas-kerítés és ezek kombinációi. Többnyire jellemző az áttört, legfeljebb a mellvédig falazott vagy kövezett kerítés. Új ház építésénél célszerű körülnézni, milyen megoldást használhat a szomszédok, és az figyelembe venni a saját elképzelésünk finomításánál. Ajánlott az áttört kerítés.

Kertek

Ezen a területen gyakran csak díszkertek veszik körül a házakat. Ajánlott a díszkertek mellett, azokkal vegyítve gyümölcsfákat telepíteni a kertekbe. A díszkertekben kerüljük az invazív fajok ültetését. A telkek biológiai aktivitás-értékét növelhetik a zöldfalak, lapostetők esetén a zöldségek kialakítása. Hangulatos megoldás a pergola telepítése.

A falu többi részén előszeretettel ültetnek virágzó egy- és kétnyári növényeket, muskátlikat, virágos cserjéket (rózsát, orgonát, mályvát, zanótot, rekettyét, fagyalt stb.), virágos futónövényeket a kertekbe és az utcákra egyaránt. Érdeemes ezt a hagyományt átvenni az új lakóterületen.

Utcák, közterek, közparkok

Közparknak a Nyéki utca tengelyében húzódó, hosszú zöldfelületet nevezhetjük, mely egyben a történeti településrész karakterét is megadja. A lombos, többnyire őshonos fákkal, fenyőkkel, tujákkal és bokrokkal esztétikusan parkosított teresedés jellege megőrzendő.

Egész Harkán jellemző a széles utak két (de legalább egy) oldalának zöldsávval szegélyezése. Ezekben a széles sávokban húzódnak a vízvezető árkok, gyakran fedetlen és burkolatlan formában. Az árkok és az azokat szinte simulóan áthidaló, egyes házakhoz vezető átjárók az utcák jellegzetes, arculatformáló elemei.

Az utcákat gazdagon növényvel díszítettek. Az utca oldalán található zöldsávok többnyire nemcsak gypesek, hanem virágládákkal, virágzó egy- és kétnyári növényekkel, cserjékkel (fagyal, rózsafélék, orgona, mályva, zanót stb.), lombos fákkal és fenyőkkel, tujákkal, hamisciprusokkal ékítettek. Előszeretettel ültetnek dekoratív, külhonos faegyedekeket (pl. selyemakác). A hagyományos, öreg eperfák megóvása ajánlott.

A lakópark területén kialakítottak egy kis mesterséges tavat, melynek környéke még rendezésre vár, annak érdekében, hogy valóban pihenőterületként tudjon működni. Ajánlott a parkosításnál mesterkéletlen, angolkertszerű, oldott elrendezést követni, valamint az őshonos, víz melletti ligeterdők fafajait használni telepítésnél (éger, kőris, nyír, fűz fajok). Fontos a leendő park használati értékét növelő berendezés (szemetesek, padok) biztosítása.

Általánosságban ajánlott az utcafásítás, parkosítás kialakításánál, pótlásánál őshonos, de legalábbis nem invazív fajok ültetése. Így például ajánlottak a kőrisek, nyírek, juharok, hársak, helyi gyümölcsfák, de kerülendő a bálványfa vagy az ezüstfa, ostorfa ültetése.

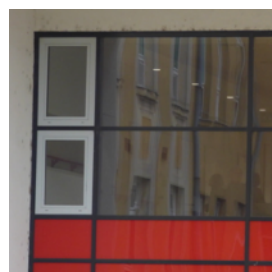
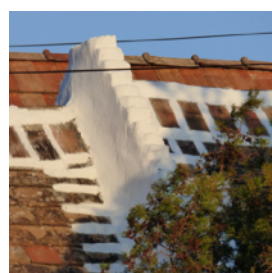
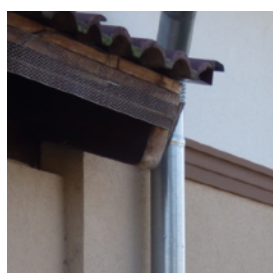
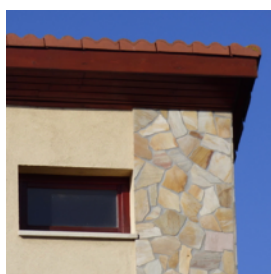
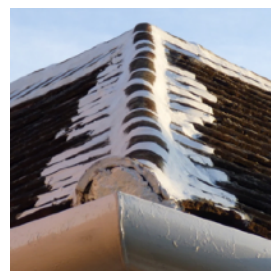
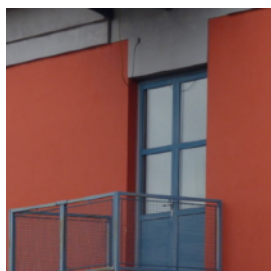
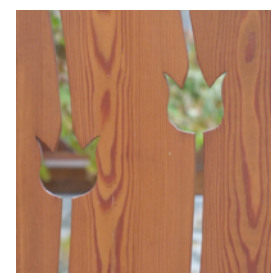
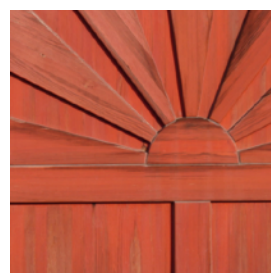
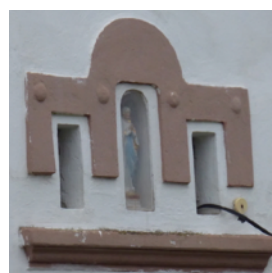

Sajátos építmények

Részletek

IMPRESSZUM

Ágfalvi Közös Önkormányzati Hivatal Harkai kirendeltsége

harka.hu

9422 Harka, Nyéki u. 34.

telefon: 99/506-796

telefax: 99/506796

harka@jegyzo.harka.t-online.hu

MB. FŐÉPÍTÉSZ:

Szabó Péter

szaboo@me.com

SZÖVEG:

Oszvald Ferenc Nándor

Sági Éva

Szabó Péter

Készült a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

védett természeti területek digitális adatbázisának felhasználásával (verzió 14.0)

FOTÓ:

Oszvald Ferenc Nándor, Sági Éva, kivéve a külön megjelölt forrást

GRAFIKAI TERVEZÉS :

Szabó Péter

Harka, 2017.